

מתוך סדרת הספרים "לב המועדים"

יהוה לב המועדים

"טעמי המצות"

איסור שעטנז – איסור אכילת בשר וחלב ואכילת דם

משיבים עליהם תשובה ואלו הן לבישת שעטנז שמא תאמר מעשה ותוהו הן תלמוד לומר אני ה' אני חקקתים ואין לך רשות להרהר בהן (מדרש תנחומא משפטים ז, רש"י על התורה ויקרא י"ט).

במדרש מובא שלעתיד לבוא יגלה הקב"ה לישראל את טעמי התורה, ומפני מה כלאים אסור, ולאחר שיגלה להם טעמי התורה יאמר להם לצדיקים היכנסו לגן עדן וכו' (מובא באוצר המדרשים עמוד פד).

וכדי לסבר את האוזן הביאו הקדמונים כמה טעמים בדבר.

במדרש אמרו שמנחתו של קין מפרי האדמה היתה זרע פשתן, ומנחתו של הבל היתה מבכורות צאנו ומחלביהן כבשים שלא נגזזו לצמר, ולכן אמר הקב"ה אינו בדין שיתערב מנחת החומא עם מנחת הזכאי ואפילו באריגת הבגד והכוונה כיון שהתערובת צמר ופשתים הביאו חורבן לעולם שעל ידי המנחה הזו הרג קין את הבל לפיכך אסרה לחברם ביהד שאז הדבר גרם לפירוד (תנחומא בראשית אות ט, וכן בפרקי דר"א פרק כא).

טעם אחר: לפי שכמרי העבודה זרה היו רגילים ללבוש בגד ידוע שהיה עשוי מצמר ופשתים (עיין ויקרא רבה כג ב שהיה קשה על הקב"ה נאותן של ישראל שהיו שווים למצרים.. ולבושי כלאים כמותם), ולפעול על ידו בכשפיהם ומכיון שלבישת בגדים אלה היה אצלם דבר חשוב ורצוי מאוד כיון שבאמצעותם היו פועלים את פעולותיהם הרעות לעבודה זרה ולשדים לכן הרחיקה התורה מלבישת בגדים אלה מכל אדם, כי התורה באה למחות את מעשיהם ולהכחיד את זכרם ולהרחיק את ישראל מכל טומאה וכל תועבה (רמב"ם במורה נבוכים ח"ג פרק לו, בספר המצוות מל"ח טב, וכן מובא ברמב"ן ויקרא י"ט, ספר החינוך מצווה תקנא).

טעם אחר: לפי שהפרוכת בבית המקדש היתה עשויה מצמר ופשתן שש – כיתנא ותכלת – עמרא, הרי צמר ופשתים יחד, ולא רצה הקב"ה שיעשו בניו כדוגמת הפרוכת, כמו שמצינו בקמורת שאסור לעשות כדוגמת הקמורת כדכתיב (שמות ל לב) "איש אשר ירקח כמהו... ונכרת מעמו" וכו' וכן אמרו חז"ל (מנחות כה, ב) לא יעשה אדם

רשב"ג אומר לא יאמר אדם אי אפשי לאכול בשר וחלב, אי אפשי ללבוש שעטנז.. אלא אפשי ומה אעשה אבי שבשמים נזר עלי (תורת כהנים פרשת קדושים).

איסור שעטנז (רמב"ם הלכות כלאים, שו"ע רצח)

שני פסוקים נאמרו באיסור שעטנז "ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך" (ויקרא י"ט) ובתיב "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו (דברים כב יא).

איסור לבישת שעטנז איסור שעטנז מהתורה הוא ללבוש בגד שמעורב בו צמר ופשתים ביהד ואין איסור בעשייתו (רמב"ם כלאים פרק י הלכה יב).

צמר הכוונה לצמר כבשים או אילים ולא צמר של שאר בעלי חיים (רע"ב כלאים פרק ט משנה א).

פשתים הכוונה חוט העשוי מצמח הפשתן כשזורעים גרעין פשתן הוא מצמיה גבעולים ולאחר הקצירה משאירים אותם ליבוש בשדה וכשמתבייש כמו עץ מפוררים את הגבעולים ומוצאים מהם סיבים, ואת הסיבים סורקים עד שהם מוכנים לטוויית חוטים.

שעטנז מלשון שוע, דהיינו סירוק והחלקה שהסיבים המרכבים את האריג חייבם לעבור קודם עשייתם לחוטים תהליך של סירוק **טווי** דהיינו לאחר הסירוק עושים חוטים, ויצירת החוט נקרא **טווי** דהיינו עשיית האריג מהחוטים (מסכת כלאים פרק ט משנה ח רש"י, נדה סא, ב).

רמז לדבר: שעטנז מלשון שמ"ן ע"ז דהיינו שיש שטן אחד שממונה על מי שלובש שעטנז ויכול להזיק אותו (רבי מנחם ריקאנטי ויקרא י"ט בשם חכמי הקבלה, של"ה פרשת כי תצא).

טעם איסור לבישת כלאים – שעטנז

איסור לבישת כלאי בגדים ההוא חוק וגזרת המלך "ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם" דברים שיצר הרע משיב עליהם ואומות העולם

העלון נתרם

לע"נ הרב הצדיק אברהם חיים בן ר' יוסף זרח זצ"ל

בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם (דעת וקנים מבעלי התוס' דברים כא יט).

טעם אחר: לפי שהתורה רצתה להרחיק תערובת במינים שונים, וצמר ופשתן הם המינים שרגילים לעשות מהם בגד (רמב"ן על התורה ויקרא יט יט).

טעם אחר: לפי שקין והבל שנולדו בעולם ראשונים היו שני כוחות, זה מצד הטוב וזה מצד הרע, ולכן ראוי להפריד שני כוחות אלו זה מזה, והלובש מחבר ומערב כוחות העליונים והוזהרנו מזה כדי להתרחק מרוח טומאה ולהתקדש ברוח הקודש (רבינו בחיי פרשת קדשים).

טעם אחר: מפני שהקב"ה התראה לדניאל כששיער ראשו כצמר נקי (דניאל ז ט) והמלאכים נקראים לבוש הבדים (יהווקאל ט ב) ואין דרך לערב מלבושי אדון ועבד יחד (פירוש הרוקח על התורה פרשת קדשים).

טעם אחר: לפי שעל כל מין יש כח ממונה למעלה, וכשמערב המינים, מחליש כח הממונים למעלה לפי שעה ואסור לנו לעשות דבר שמראה רצון להחליף דבר במעשיו השלמים של הבורא ית"ש (ספר החינוך מצווה סב, כל בו ס"ח צא).

טעם אחר: לפי שהצמר מן החי והפשתן מן הצומח ואין ראוי לערבם בבגדיו (ספר הבתים מנדל דוד אוהרה המ"ב).

איסור ועונש ללבוש שטעטנז

הלובש בגדי כלאים האסורים מן התורה או המתכסה בהם עובר על לאו מהתורה (מחנה ישראל להפ"ן חיים פרק יד) ולוקה (עיין מכות כא, ב), והלובש כלאי בגדים האסורים מדרבנן לוקה מכת מרדות (ספר החינוך מצווה תקנא), כל הלובש ששעטנז עובר בכל רגע ורגע על איסור שעטנז (על פי רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה ל).

תפילותיו אינם מתקבלות

הלובש שעטנז אין תפילתו מתקבלת ארבעים יום לפי ששעטנז רומז לשתי מידות שיש למעלה, המקטרגים על ישראל, והקב"ה הפרידן זה מזה שלא יתחברו לעלות להזכיר עוונותיהן של ישראל, והלובש שעטנז מחבר כוחות הללו לערבב תפילתן של ישראל (ספר הציוני מאחד הקדמונים, ריקאנטי פרשת קדושים ויקרא יא יט, דרושי הצ"ח לבעל הנודע ביהודה דרוש ח אות ו). ובספר שלמי ציבור (למהר"י אלנאי דיני נטילת ידים שהר"ת סימן ג) כתב שאפילו לובש שעטנז בשוגג מעכב התפילה.

טעם שחמור עון זה

לפי שעל פי רוב אין הגוף נהנה יותר בלבישת בגד כשמעורב בו או תפור בו חוט של פשתן בבגד של צמר (רבינו בחיי דברים יב כח) וקשה ליצר הרע לפתות את האדם להיכשל בעבירה זו כבשאר העבירות, ואם כן כשנכשל בדבר זה יש עליו תביעה גדולה יותר, ועוד שדי בבדיקה פעם

אחת כדי להינצל מאיסור הזה ואינו כמאכלות אסורות שצריך בכל פעם לברר ולבדוק שוב (רבי שמואל אבוהב בצוואתו, ילקוט מעם לועז פרשת קדושים).

הלבשת כלאים לקטן

אסור להלביש כלאים לקטן, **והטעם:** משום שאסור לספות לקטן איסור בידים (מנחת חינוך תקנא ח).

תכריכי המת

מותר לעשות תכריכין למת מכלאים ולקבור אותו עמהם (כלאים ט ד), **והטעם:** כיון שלאחר שמת האדם נעשה חופשי מן התורה ומן המצוות (נדה סא, ב).

הטעם שהתירה התורה כלאים בציצית ובגדי כהונה משום שעל ידי ציצית יש הפרדה לקליפת הכלאים (רמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות, הו"ד בדבש לפי מערכת צ"א אות לא).

בדיקת שעטנז

הבחנה בעין

מומחה יכול להבחין עלפי ראייה בתכונות של הסיב לפי עדינותו חוזקו וצבעו.

בדיקה על ידי בעירה

אפשרות נוספת על בדיקה על ידי שריפה של החוט.

כשמדליקים קצה החוט לאורכו של חוט קיימים הבדלים בין המינים צורת הבעירה – להבה, איטית, מהירה, אחידה קופצת (עיין רמ"א שב ב) ריח שריפה – ריח של שער שרוף ריח של נייר שרוף ריח חמוץ ועוד שארית החומר – צורת השארית, כמות השארית, החומר הפך לאפר, החומר נשאר ככדור מוצק בקצה החוט.

הסתכלות במיקרוסקופ

כשמסתכלים במיקרוסקופ אפשר לראות הבדלים רבים בצורת הסיב. מבנהו האורכי וכן בהתך הרוחב שלו.

בדיקות כימיות

הסיבים מגיבים באופנים שונים כאשר הם נתונים בתוך תמיסה כימית הם מגיבים על ידי שינוי צבע, המסה [מלאה או חלקית] התנפחות ועוד לפי תגובת הסיבים ניתן להבחין לאיזה חומר הם משתייכים.

"כל הזהיר שלא ללבוש שעטנז, יזכה ללבוש בגדי ישע ומעיל צדקה"

(חכמת אדם קו כח) **"ויאריך ימים בעולם הזה ובעולם הבא ולא יבוא**

עוד בגלגול וינוח בשלום על משכבו באור החיים, ויוליד בנים

צדיקים חיים וקיימים, ויזכה גם בעולם הזה לכל טוב (פירוש פני זקן על

משניות כלאים פרק ט משנה ט)

איסור בשר בחלב

"אמר רשב"ג לא יאמר אדם אי אפשי לאכול בשר בחלב אלא אפשי ואפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי" (תורת כהנים ויקרא קדושים).

מקור לאיסור בשר וחלב

איסור בשר וחלב מפורש בתורה ג' פעמים "לא תבשל גדי בחלב אמו" פעם בפרשת משפטים, ופעם בפרשת כי תשא ופעם שלישית בפרשת ראה ודרשו חז"ל (הולין קמ"ג, ב), שלכך נאמר ג' פעמים איסור בישול בב"ה אחד לאיסור בישול, אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה.

טעם שאסרה תורה בשר וחלב

[אף שזה גזרת מלך מצינו טעמים לשבר את האוזן]

לא לנהוג כמנהג העכו"ם: לפי שבזמן התורה היה דרכם של עובדי עבודה זרה שהיו אוכלים בשר וחלב בבית תועבתם בימי חגיגתם ואחר כך היו עובדים את הע"ז שלהם, לכן הקפידה התורה על תערובת של בשר וחלב, **והטעם שנזכר אצל החגים** לפי שרצתה התורה לאסור הדברים שעושים העכו"ם לעבודה זרה ומצווה אותנו לעשות ההפך כדי לעקור שורש אלילים מן העולם (רמב"ם במורה נבוכים ח"ג סימן פה, הובא ברבינו בחיי משפטים פרק כג).

טעם אחר משום טמטום הלב

ביאור לפי שאכילת חלב ובשר יחד מטמטם את הלב, כיון שהחלב נעשה מן הדם, והדם מזנו רע ומוליד אכזריות, ואחד מטעמי האיסור שדם אינו מקבל שינוי והתפעלות בנוף כשאר הדברים הנאכלים ולכן טבעו הרע נשאר בתוכו מבלי שינוי, ואף על פי שנשתנה עכשיו מדם לחלב וקיבל שינוי והתפעלות שהועתק לדבר אחר מכל מקום שחוזר ומערבו עם הבשר הרי חוזר לכת הדם וטבעו הראשון כבתחילה ובהתערבם יחד מטמטם הלב ומוליד גסות ותכונה רעה בנפש האוכל.

והטעם שמוזכר מצוה זו אצל החגים כדי להזהיר את ישראל העולים בכל שנה ג' פעמים לרגל למקום הנבואה שלא יטמטמו הלב במאכלים אסורים אלא שיהיה החומר שלהם זך וצלול להתבונן בדרכי התורה ויהיה לבם מוכן להשגת ידיעתו יתברך (רבינו בחיי שמות כג יט מצד הפשט שבדבר).

טעם אחר ללמדך דרך תרבות לפי שדרך העיונים ללדת שני גדיים יחד, ורגילים היו לשחוט אחד מהם, ומכיון שרוב חלב בעזים כדכתיב "ודי חלב עזים ללחמך" ולפי ההוה דבר הכתוב וגנאי הוא הדבר ובליעה ורעבתנות לאכול חלב האם על הבנים, [דוגמא לזאת ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביון אחד, וכמו כן לא תקח האם על הבנים].

והטעם שנזכר אצל החגים לפי שברגל היו אוכלים בהמות רבות, והזריחה התורה בפרשת רגלים שלא לבשל ולאכול גדי בחלב אמו והוא הדין לכל בשר וחלב (רשב"ם שמות כג יט).

טעם אחר: איסור אכילת בשר וחלב הוא מעין איסור כלאים ועירובו הכוחות כי ידוע שבשר העובר נולד מן הדם של הנקבה האדום המוליד

כל אודם כי משם מקורו, וכן חלב הבהמה גם כן מן הדם מקורו כי הדם נעבר ונעשה חלב, ולפי זה מן דם הבהמה יצא בשר העובר והחלב כי משם יפרדו, ואין נכון להזויר ולערבם על ידי בישול וכן על ידי אכילה כחי האכילה היא גם כן בישול באצטומכא (כלי יקר שמות שם).

טעם אחר [על פי סוד]: לפי שאין ראוי לערבב הכוחות אלו באלו, לפי שהבשר הוא מדת הדין והחלב הוא סוד רחמים המלבין עונותיהם של ישראל כמו שכתוב בשלג ילבינו ולכן יש להפרידם זה מזה (וזהו משפטים דף קכה, ספר צרור המור משפטים דף פ, ב, בן איש חי פרשת בהעלותך).

המתנה שש שעות בין בשר לחלב

האוכל בשר או שאר תבשילי בשר חייב להמתין שש שעות עד לאכילת חלב (הולין קה, א גופא אמר רב חסדא, רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כה, מהבר יור"ד פט א).

והטעם: לפי שהבשר מוציא שומן שהוא נדבק במעים ומושך מעמו זמן ממושך (רש"י הולין קה, א ד"ה אסור לאכול גבינה).

טעם אחר: לפי שהבשר שנדבק נשאר בין השיניים ואין מעמו מתבטל מעמו עד שש שעות (רמב"ם שם).

נפק"מ בהכנים בשר לפניו ללעוס לקמן לרכך הבשר ופלוטו לדעת רש"י כיון שלא אכלו אינו מוציא טעם, ולדעת הרמב"ם צריך להמתין כיון שגם בלעיסה שייך שיכנס בשר בין שיניו (מור יור"ד).

נפק"מ נוספת: מצא בשר בין שיניו לאחר שש שעות לדעת רש"י צריך להסירו אף לאחר שש שעות משום שגם לאחר שש שעות יש לו שם בשר, לדעת הרמב"ם אחר שש שעות נחשב כמעוכל ואם כן אין צריך להסירו לאחר שש שעות, **ולהלכה** נקטו להומרא שצריך להסירו גם אחרי שש שעות (מור).

חישוב השש שעות

חישוב שש שעות הוא מסיום אכילת הבשר שבסעודה ועד תחילת אכילת חלב שבסעודה שלאחר מכן, ואין שייכות לסיום הסעודה או לתחילת הסעודה (דגול מרבבה סימן פט א).

שלוש שעות

יש הנוהגים: להמתין שלוש שעות בין בשר לחלב (מנהיג יוצא גרמניה, ומובא בדרכי תשובה בשם ספר מזור לדוד וכן ברבינו ירוחם איסור והתר סע"ף לט), ובספר שרשי מנהג אשכנז הביא (ח"א עמוד 18 הביא בשם מרן הרב ש"ך) שמי שמנהג אבותיו כן אין צריך לשנות מנהגו.

ויש אומרים: שבא"י כל החוגים והעדות צריכים להקפיד כמנהג ארץ ישראל שש שעות (הגר"ש"א אשרי האישי ח"ג עמוד תמא).

טעם להרחקות שקבעו חכמים בין בשר וחלב

תקנו חכמינו שלא לעלות על שולחן אחד בשר בהמה חי ועוף יחד עם גבינה או חלב, וכן ששני אנשים לא יאכלו על שולחן אחד זה בשר וזה חלב **והטעם:** שמא יבוא לאוכל בשר וחלב יחד (שו"ע פה א).

הטעם שגזרו בזה יותר משאר איסורים

משום ששאר האיסורים אדם נבדל מזה ואין חשש שיבוא לאכול ולכן מותר לו לאדם לאכול סעודה אף אם באותו שולחן מונח נבילה אבל בשר וחלב שבשר לחוד מותר באכילה וחלב לחוד מותר באכילה בזה יש חשש שיבוא לידי איסור אכילה (ש"ך פח ב).

איסור אכילת דם

"למען ייטב לך ולבניך אחרים צא ולמד מתן שוכן של מצוות, אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו זוכה לו ולבניו אחריו קל וחומר לגזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, הפורש מהן על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות (רש"י עה"ת על פי הגמרא מכות כג).

מקור לאיסור אכילת דם כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם, כי הדם הוא בנפש יכפר על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכס לא תאכל כל דם" (ויקרא יז יא יב).

איסורו אכילת דם הוא איסור חמור ועונשו כרת [באוכל דם היוצא בעת השחיטה כדכתיב (ויקרא ז כז), "כל נפש אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש ההיא מעמיה (טור יור"ד סו א)] וכן

בתורה נזכר איסור אכילת דם ז' פעמים מפני חומרותיו (ויקרא יג יז, שם יז כו, שם יז יב, שם יז יד, שם יז כו, דברים יב טז, שם יב כג כד)

טעם איסור אכילת דם

משום שכתב "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר" והביאור משום שהחלק שנקרב על גבי המזבח הוא החלב והדם והוא חלק ה' ולכן נאסר אכילת דם, והטעם שאסרה תורה דם חיה ועוף שהם אינם קרבים למזבח לפי שרצתה התורה להרחיקנו מכל דם שלא נשגה בו (רמב"ן ויקרא יז יא).

איך נתן אברהם אבינו למלאכים לאכול בשר וחמאה

כתוב "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו" (בראשית יח ח).

וצריך ביאור האיך אברהם אבינו לא נזהר באיסור אכילת בשר וחלב והרי קימ"ל אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה ואפילו עירוב תבשילין (יומא כח, ב) ובודאי דבר שהוא לא אכל לא היה נתן לאחרים לאכול.

שלא נתן להם בבת אחת בשר וחלב אלא אברהם בישל והכין לסעודה למלאכים בתחילה חמאה ובקר ורק לאחר מכן הביא להם בן הבקר והמתנה של השעות אינה אלא מנהג (רש"י שם).

טעם אחר: משום שסבר אברהם אבינו שהמלאכים הם בני נח, ולא נצטוו על איסור אכילת בשר וחלב יחד, שאין זה אחד משבע מצוות בני נח שקבלו על עצמם ואף בירושלמי משמע שאכלו בשר וחלב שכתב שאמר להם הקב"ה למלאכים כאשר ביקשו שהתורה תינתן להם אין אתם ראויים לקבלה שמיד שתנינוך בא מבית הספר מביאים לו חלב ואוכל מביאים לו בשר ונוטל ידיו אבל אתם אכלתם בשר וחלב כדכתיב ויקח חמאה וחלב ע"כ (שיטה מקובצת שבגיליון על הגמרא בכורות ו, ב).

טעם אחר: יש שביארו על פי דברי התפארת ישראל (למהר"ל מפראג סימן ג) שלא קיים אברהם אבינו אלא מצוות עשה אבל מצוות לא תעשה לא קיים ע"ש, אך מדברי המהרש"א (בתענית ד) משמע דגם במצוות לא תעשה האבות נזהרו.

טעם אחר: מבואר שבן הבקר אשר עשה אברהם, נברא בספר היצירה שחיבר הוא בחכמתו, ואפשר לומר שאין בזה דין בשר וחלב (על פי ילקוט ראובני והמלבי"ם בהתורה והמצוה פרשת וירא).

טעם אחר: להרחיק את עם ישראל מעבודה זרה, לפי שהיה מנהגם של עובדי האלילים לאכול את דם הקרבן, או שהיתה חוק לעובדי אלילים מן הזובחים לשרים שהיו אוכלים סביב הדם אחר שזבחו להם וכן נהגו הכשרים לאכול את הדם להתחבר לשרים ולהנבא מהם העתידות והתורה הרחיקה אותנו ממנהג שפל זה (רמב"ם מורה נבוכים ח"ג פרק מו).

טעם אחר: לפי שהדם קשה להתעכל ומזונו (רמב"ם מורה נבוכים ג מה).

טעם אחר: אחרי שהתיר הקב"ה לבני האדם לאכול בשר, לא התיר אלא גוף בעלי החיים, אבל הנפש שבהם תהיה לכפרה לאדם על ידי שיקריבוהו לקרבן ואין ראוי לבעל הנפש לאכול את הנפש (רמב"ן ויקרא יז יא).

טעם אחר: לפי שבאכילת הדם יביא נסות הרוח (רמב"ן שם), וקצת ממידת האכזריות (חינוך מצווה קמה) לפי שכל חיות הגוף תלוי בדם ולכן אם אוכלים דם נעשה הגוף דומה לגוף הבהמה עבה ומטופש כבהמה וכן מקבלים מידות הרעות של הבהמה שהיא מחוסרת רחמים ולכן אסרה תורה לאכול הדם כדי לעדן את נפשותינו ושנהיה רחמנים ושלא יהיה בנו מידת האכזריות (רבינו בחיי פרשת אחרי מות בשם הרמב"ן).

והטעם שאנו אוכלים את בשרה: לפי שאין זה דומה לדם שהבשר נכנס לגוף והופך לדבר אחר ולא נשאר בגוף, מה שאין כן הדם שנשאר כמו בכניסתו (שם)

הטעם שהתורה חזרה שוב בפרשת

דברים (יב טז) על איסור אכילת דם כדכתיב "רק את הדם לא תאכלו על הארץ תשפכו כמים".

כדי שלא נחשוב שלא נאסר רק דם של הקרבנות שקרב על גבי מזבח אבל בבשר שאינו נזרק על גבי מזבח לא נאסר לכן חזר איסורו ללמדך שכל דם נאסר (רמב"ן דברים יב טז).

טעם אחר: לפי שהיו להוטים אחריו מאוד לכן חזרה התורה על איסורו (רבינו בחיי דברים יב כג).